

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

لے کے ناں میں سوچئے رب دا کراں کلام بیان
مہر محبت کرنے والا اُچا اُسدا ناں

قـدم

گندھارا ہندکو اکیڈمی پشاور

قـدم

(ہند کو زبان دے ڈرامے)

(جذبہ۔ چورچوکیدار۔ قدم۔ ڈر)

مصنف

نذیر بھٹی

جملہ حقوق بحق گندھارا ہندکو اکیڈمی محفوظ اُن

نام کتاب	قدم
مصنف	نذیر بھٹی
موضوع	ڈرامہ/نثر
کمپوزنگ	عمیر احمد اعوان
سیٹنگ/پروفنگ	علی اویس خیال
سرورق	ثاقب حسین
سال اشاعت	2018ء
اہتمام اشاعت	محمد ضیاء الدین، چیف ایگزیکٹو کمیٹی، جی ایچ اے
جی ایچ اے اشاعت حوالہ	F-308/18
قیمت	400 روپے
پرینٹنگ مطبع	جی ایچ اے لیزر پرینٹنگ پشاور گندھارا ہندکو اکیڈمی پشاور
ISBN No. ملنے کا پتہ	978-969-687-375-4 گندھارا ہندکو اکیڈمی، 2 چنار روڈ، آبدھرہ، یونیورسٹی ٹاؤن پشاور

گندھارا ہندکو اکیڈمی پشاور

2- چنار روڈ، آبدھرہ، یونیورسٹی ٹاؤن، پشاور

091-9216223, 9216224

www.gandharahindko.com

انتساب

پاکستان ٹیلی ویژن پشور دے سینٹر اداکار

محترم نجیب اللہ انجم

دے ناں

کہ جتاں دامن ہند کو زبان دے پروگراماں نوں ترقی دیوانہاں آیا

فہرست

صفحہ	عنوان	نمبر شمار
6	(محمد ضیاء الدین)	۱ یک ضروری گہل
7	(نذیر بھٹی)	۲ آپڑی گہل
8		۳ قدم
42		۴ جذبہ
71		۵ چور چوکیدار (پہلا حصہ)
94		۶ چور چوکیدار (دوسرا حصہ)
113		۷ ڈر (پہلا حصہ)
137		۸ ڈر (دوسرا حصہ)
156		۹ ڈر (تیسرا حصہ)

.....

ہمارے ضروری گل

جناب نذیر بھٹی دراصل ہندکو ادب، لکھت، ثقافت، شاعری، فلم، ڈرامہ دا ہک بوہت وڈا نام اے۔ گندھارا ہندکو بورڈ سی 23 سال تکل ایہہ بڑا وڈا نام گمنا لکھایا تے یعنی ایہہ بڑی عجیب گل اے کہ ہندکو زبان، ادب، ثقافت دے فروغ و سہ گندھارا ہندکو بورڈ آپڑے قیام سی ہونو تکل اسی مقصد و سہ کم کردارینے تے کردا پئے برے ایہہ بڑی عجیب تے نو بیکلی گل اے کہ ہک زبان دا عاشق ادارہ تے ہک زبان دا عاشق بندہ کس طراں ہک دوسرے سی دور رہین۔ یعنی ایہہ گل اس طراں ہوئی کہ ہک عاشق آپڑی معشوق سی کس طراں دور رہیا۔ پر چول کر کے پتہ لگا کہ اس دوری دے وچ کچھ نا عاقبت اندیش لوکاں کا کردار بڑا نمایاں رہیا وے جنہاں نے آپڑی شعوری کوشش کر کے ہندکو دے اس وڈے عاشق تُوں ہک وڈے عاشق ادارے سی دور رکھایا۔ یعنی پیاسا کھوسی دُورایا۔ تے کھو آپڑے پیاسے سی دورایا۔ پہلا ہووے اُس سیت دا کہ جدو ایہہ دونوں عاشق ہک دوجے نال مل گئے تے پتہ لگا کہ نذیر بھٹی دے قلم دے وچ اتنی استعداد، توانائی تے روشنی اتنی جزئی و جہ نال مختلف موضوعات تے بہترین ہندکو مسودے تخلیق ہوندے رہے۔ ایہہ تا خوش قسمتی اے ساڈی کہ اوہ ساڈے قریب ہو گئے تے اس قربت دی وجہ نال اُنہاں دے سینے تلے دے ہوئے کتنے ہی قیمتی مسودے ساڈی تکل پہنچ گئین۔ اس ساری روداد اِچ میں اللہ رب العالمین دا شکر گزار آں کہ اُس نے آپڑے اس نیک بندے نال ساڈی ملاقات کراوٹی۔ تو اڈے ہتھاں اِچ موجود کتاب ”قدم“ اُنہاں دے فن تے ڈرامہ لکھٹیں دی صلاحیتاں دا بہترین اظہار اے۔

محمد ضیاء الدین

(پشور)

آپڑی گہل

زیر نظر مجموعے اچ میرے لکھے ہوئے چار ڈرامے ”چور چوکیدار، ڈر، قدم، تے جذبہ“ جنان دے سکرپٹس میرے سی گندھارا ہندکو اکیڈمی دے ریسرچر علی اولیس خیال صیب نے وصول کیتے اے تے وت گندھارا ہندکو اکیڈمی نے انان نوں کمپوز کر کے شائع کرنے دا بھر پورا اہتمام کیتا۔ منوں بڑی خوشی ہوئی اے کہ گندھارا ہندکو اکیڈمی اسراں دے اقدامات پئی کر دی ہندکو زبان دے ادب نوں فروغ تے ترویج دیندے دے حوالے نال۔

کتاب اچ شامل چاراں ڈرامیاں دی مختصر کہانیاں بی ہر ڈرامے سی پہلے لکھی گئی اے اے امید اے قارئین میری اس کاوش نوں ضرور پسند فرمائیں۔

نذیر بھٹی

پہلا ڈرامہ:

قسم

ہندکوڈرامے ’قدم‘ دی مختصر کہانی

سیاٹریں کہندین کہ کوئی بی کم کرنے سی پہلے اس دے انجام دے بارے وچ ضرور سوچنڑاں چائیدائے کیونکہ بغیر سوچے کوئی کم کرنے دا انجام بعضے ویلے بہت اذیت ناک بی ہوندائے ایوئی موضوع اس ہندکوڈرامے قدم دائے

ہک عزت دار پیودی تہی عابدہ تے ہک نڈا جمال ہک دوسرے تل محبت کردین جدکہ عابدہ دا آپڑے کزن سلیم دے تل منکیوہ ہو چکا ہو یائے تے اسی وجہل جمال داویا عابدہ دے نال نی ہوسکداتے جدو عابدہ تے سلیم داویا رچ جانداے تا جمال بہت پریشان ہو جانداے تے جدو عابدہ دے ویوچ ہک دن رہ جانداے تا جمال عابدہ تل فوراً کورٹ میرج کرنے دا فیصلہ کر لینداے تے عابدہ نوں اس کم واسے تیار کر لینداے۔ رات دے بارہ وجے جمال اس دا انتظار کردائے تے عابدہ آپڑا گھینڑاں تے پیسے وغیرہ نال لیکے کہاری نکلنے واسے تیار ہوندیے تے جدو کہاری بار نکلنے واسے قدم چکدیے تا ہکدم اس نوں سوچ آجاندیے تے سوچ وچ ای او جمال تل کاروچ بیٹھ کے جاندی اے تے رستے وچ انان نوں پولیس پکڑ لیندیے عابدہ کہہرا جاندی اے کہ ہونڑا اخباراں وچ انان دے نوٹو چھپسن تے خبراں پڑھ کے اس دے ماں پیوتے خاندان دی بدنامی ہوسی تے اس داعزت دار پیو شرم دے مارے خودکشی کرلیسی۔ ایوئی تھوڑی دیر دی سوچ عابدہ دے قدم کہاری بار جانڑی سی رک لیندی اے تے کہاری نکلنے دا انجام سامنڑے آجانداے تے جمال دا خیال آپڑے دل چوکڈھ دیندیے ایہہ ہک اصلاحی ڈرامہ وے جس وچ کوئی بی قدم چکڑی سی پہلے اس دے انجام تے سوچنڑی دا اشارہ دتا گیاے۔

کردار:

عابدہ	:	ہیروئن
جمال	:	ہیرو
سلیم	:	عابدہ دامنگیندہ
ربانی	:	عابدہ داپیو
صغرا	:	عابدہ دی ماں
ایوب	:	سلیم دی ماں
شمیم	:	سلیم داپیو
نائیلہ	:	عابدہ دی ہسلی
سلیم دادوست	:	دوست
انسپکٹر		
محرر		
کامران رپورٹر		
دکاندار		
راکیر		
سپاہی		

سین نمبر 1

- وخت : دن
- جگاں : محلے دا بزار
- کردار : ربانی، راگبیر، دکاندار
- (کیمرہ محلے دے نکلے جے بزار تے کھلدائے۔ ربانی سرتے ٹوپی گلے وچ واسکٹ تے ہتھ وچ سوٹی بزار وچ پیا آندائے راہ جان دے لوک پئے اس نال علیک سلیک کردین۔ کلوز اچ آکے ہک واقف اس ٹوں ملدائے۔)
- عبداللہ : (ربانی ٹوں) سلام علیکم لالے ربانی۔
- ربانی : (ہتھ ملاکے) وا علیکم السلام۔ کے حال اے عبداللہ جان۔
- عبداللہ : ست تے وی خیراں لالے ربانی۔
- ربانی : او۔ تیرے پتر دے داخلے دا کیہہ بنڑا؟
- عبداللہ : اس نے ٹیسٹ بچھا دتائے اس ٹوں داخلہ مل گیا۔
- ربانی : چل۔ شکر اے خدا دا۔ اس ٹوں زیادہ پڑھا۔ کیونکہ تعلیم ای بندے ٹوں وڈے مرتبے تے پونچاندی اے۔
- (کہندے ہو یاں عبداللہ دا مونڈا تھپتھپا کے ربانی ٹر پیندائے)
- (ہک دکاندار گا ہک ٹوں سودا دیندائے گا ہک ٹر پیندائے۔ ربانی اٹھر ہوندائے)
- ربانی : سلام وعلیکم۔
- دکاندار : وا علیکم السلام۔ خیر نال آئیولا لے ربانی۔
- ربانی : تہواڈے کول مٹی دا تیل ہیوے؟
- دکاندار : ناں۔ تسی مٹی دا تیل کیہہ کردیو؟
- ربانی : (مسکرا کے) لوڈ شیڈنگ دا زمانہ وے نایار۔ منے کہا روچ اریکلین رکھی ہوئی اے۔

- دکاندار : ہاں۔ جیہڑیاں شیواں سنانے سٹ پیاں انیاں۔ انان دی سانوں وت ضرورت پے گئی اے۔
- ربانی : ہاں۔ تے ایہہ اس گہل دا اشارہ وے کہ سانوں آپڑا گذرا ہو یا ویلا یا درکھڑاں چائیدائے۔
- دکاندار : ہک گہل کہواں لالے ربانی؟
- ربانی : ہاں۔ کہہ
- دکاندار : بشیرتے سلیمہ ہک دوسرے دے لہودے تہریائے اے تے تہوانے انان دونوں دی صلح کرا کے بہت وڈا کم کیتائے۔
- ربانی : ہا ہا ہا۔ منے جو کش کیتائے۔ اللہ دی رضا واسے کیتائے۔ کیونکہ اللہ تعالیٰ فرماندائے کہ لوکاں دے دلاں چوکدورتاں ہٹا کے انان وچ پیار محبت دے پھل کھڑاؤ۔

(کیمرہ ربانی دے کلوزتے)

Cut

سین نمبر 2

- وخت : دن
- جگاں : باغچہ
- کردار : عابدہ۔ جمال
- (کیمرہ باغ وچ کھڑے ہوئے پھلاں تے کھلدائے۔ تے پین کردے ہویاں عابدہ تے جمال تے آندائے۔ دونوں چمن وچ آٹھ آٹھ سامڑے بیٹھے ہوئے ہک دوسرے ول پیارنال پئے دیکھدین)۔
- جمال : پیار دے پھل دلاں وچ کھڑ پون۔ تازندگی جنت بئر جاندی ہوندیئے عابدہ۔
- عابدہ : پھل تا کھڑ پین، جمال۔ مگر منوں آپڑی زندگی جنت بئر دے نظر نی آندی۔
- جمال : (حیرت نال) کیوں؟
- عابدہ : کیونکہ میرے ابو میرا ویاہ میری ماسی دے پتر سلیم نال کرنا چاہندین۔
- جمال : تا تو۔۔۔ اس نال ویاہ کرنے سی انکار کردے نا۔
- عابدہ : (نئی وچ سر ہلا کے) نی کر سکئیاں۔
- جمال : کیوں؟
- عابدہ : کیونکہ ماں پیو دے احسان منوں اناں دے فیصلے دے خلاف منہ کھولنے دی اجازت نی دیندے۔
- جمال : (حیرت نال) احسان؟
- عابدہ : ہاں۔ اناں نے منوں پال پوس کے جوان کیتائے۔ منوں تعلیم دا گھیز اں پوا کے انسانیت دے تخت تے بٹھایائے ایہہ سب اناں دا احسان اے ناں میرے تے۔
- جمال : ٹھیک اے۔ مگر کڑی ٹوں آپڑی مرضی نال ویاہ کرنے دا حق بی تا ہیوے نا۔ مغربی ملکوں وچ اسراں ای ہونداے۔
- عابدہ : مگر ایہہ مغرب نینگا جمال۔ مشرق اے۔ اتھو دیاں کڑیاں نے آپڑے وڈیاں دے

سین نمبر: 3

- وخت : دن
- جگاں : ربانی دادرمیانی درجے دا کہاں
- کردار : ربانی۔ صغرا۔ عابدہ
- (سلائی مشین دے چلدے ہوئے پہنسی کیمہ بیک جانداے ربانی دی بیوی صغرا پئی کپڑے سیندی اے۔ ربانی باری انٹر ہوندائے)
- ربانی : سلام علیکم!
- صغرا : (مشین روک کے) ایہہ ٹسی منوں ہر ویلے سلام کیوں کردے رہندیو۔
- ربانی : (کول بیٹھ کے) سلام کرنا۔ بری گہل تائینگلی۔
- صغرا : مگر لوک دیکھ سُن تاہس سُن۔
- ربانی : کیوں۔ کیوں ہس سُن؟
- صغرا : اس خاطر کہ بیوی دادرجہ خونڈی نیواں ہوندائے۔
- ربانی: نہیں! عورت نُوں ساڈے مذہب نے اچا درجہ دتا ہویائے۔ تے دوسری گہل ایہہ وے صغرا کہ سلام ہک دعا وے سلامتی دی۔ جیہڑی کہ ہر کسے نُوں دیڑی چائیدیے۔
- صغرا : ٹھیک اے عابدہ دے پیو۔ مگر لوک دیکھ سُن تا اس نُوں آپڑی بیوی دی خوشامد سمجھ سُن۔
- ربانی : ہا ہا ہا۔ پئے سمجھن۔ مگر عقل مند لوک اس نُوں بیوی دا احترام کہسُن۔ تے دوسری گہل ایہہ کہ توبی تا ہر روز سو۔ یلے منوں سلام کرنی ہونی ایں۔
- صغرا : ہا ہا ہا۔ ہلہ چھوڑ اس گہل نُوں۔ منے تہواڈے نال گہل کرنی اے۔
- ربانی : ہاں۔ کہہ؟